

Діло

Виходить що-дня рано
крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 18. П. пов.

Квито почт. шпак. 26.726

Адреса тел. „Діло—Львів“.

Число телефону 261.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:

місячно	270 К.
чвертьрічно	8—
піврічно	16—
щорічно	32—

у Львові (без доставки):

місячно	240 К.
чвертьрічно	7—
піврічно	14—
щорічно	28—

За зміну адреси платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Строчка півторка, двошпальтова 48, в підписанні 60, в оповістках 80 с, в редакційній часті 1 К. Повіщення про вступні і зарплатні 130. Неокорисні строчки 1 К. Стадіологополювання за окремою ціною.

Очки прикріплені коштом
у Львові 16 с.
на провінції 12 с.

Видав: Видавничча Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Поляки, парламент і Українці.

Львів, 25. цвітня 1917.

В п'юрядових коментарях до звістки про постанову скликати в маю парламент і про зметавсе наміру перевести важні правно державні зміни неконституційною дорогою — виразно сказавно, що мотивом сього рішення є свідомість, що як найскорша і найповніша віднова парламентарного й конституційного життя в Австрії в монархії Габсбургів і цілому осередковому союзови ріано неминуче потрібна, як некорисною була би дельша неконституційна господарка параграфом 14 ім. Керманічч Монархії — за се їм належить ся повне признанє — в пору зрозуміли, що також Австрія не може стати полепек того весняного подуву горожанської й національної слободи, який повіяв над світом від Сходу і від Заходу.

Поміж тими, котрим сей великий зворот у світі цілим і в Австрії з особін а дуже не на руку, стоять в першій ряді австрійські польські політики з польською пресою і в дором Божинським на чолі. Конституційний зворот в Австрії поставив їх перед конечнією розпрачатись з пляном переведення відокремлення Галичини на підставі §-у 14. Вони вже мали готовий проєктник,

таї розмірковували вже тільки про найвідповіданійший реченець оголошення його, аж тут раптом такий несподіваний *Sirich durch die Rechnung!* Наслідком сього — попованій гумори в щільм польським таборі, димісія Божинського, ремонтрації польських дивізіків і т. н. „Найсильнішим“ аргументом, який ви водить польська преса проти постанови відокремлення Галичини на парламентарну і конституційну дорогу, є огляд на „некорисний настрій“, який ся постановва викличе, мовляв, у Королівстві Польським.

Акція Поляків у сій справі — коли вона в час не перепинить ся — найпростійшою дорогою веде до розбиття парламенту, себто до унеможливленя відновля конституційного життя в Австрії — такої потрібної в огляду на міждержавне становище Монархії в сій хвилі. Бо чей же ніхто в міродатних державних кругах не може сумніватись, — а який ще сумнівав ся, то оголошені вчора заяви Народного Комітету і У. П. Р. повикли розвіяти останню крихітку сумніву! — що виконанє польських бажань (все одно, чи § 14 ім чи яким-небудь патентом) дало б українським послам моральну й політичну легітиміацію не вважати ся ніякими оглядами ні скрупулами супроти парламенту як державної конечности сього часу. Що сі заяви означають, легко здогадати ся.

Поая сим представляє нам теперішня афера намаганого відокремлюваня Галичини ше деякий політично педагогічний інтерес. Пп. Божинський і Білінський похованулись на тім семім акті 4. падолиста, на яким похованулась була тому кілька місяців тодішня президія українського парламентарного клубу. Воєні і заграничні події, неважележні від волі української пресаї, спричинили акт 4. падолиста — викликали відому кризу в українським політичким таборі. Зовже незалежні від волі пп. Божинського і Білінського воєні і заграничні події стали те пер поверек дозволити до здійсненя акту 4. падолиста — і зійти криза в польським таборі. Аналогія майже ірраціональна! Але аналогія не лопна. Бо в польським таборі зовсім не заносить ся на спонтаніозанє доброго імени польських провідників за неправоїну ними річ і не

заносить ся на усуненє першорядних польських політичних сил і заступленє їх силами слабшими. Не дозволяє Полякам робити таке їх вироблений політичний такт і їх розуміє економії в орудуваню силами політичними. А як воно було — в нас?

Кріза наближаєть ся до поінчєня.

Програма сесії парламенту.
Відень 24. цвітня 1917.

На скільки ходить о німецьких міністрів Урбана і Бернрайтера, нинішний день має поладити кризу. На нинішніх нарадах німецькі партії мають прийняти і Німецький національний Союз санкціонувати ухвалу, яка уможлинить обом міністрам остати в кабінеті.

Що до кризи в польським колі, в парламентарних кругах говорять, що правительство годить ся внести в парламенті проєкт про відокремленє Галичини.

Кріза має бути звагані поладжена нині завтра. Патент про скликанє парламенту на 30. мая появлять ся в „Wiener Zeitung“ в суботу або в неділю.

Програма праць парламенту представляєть ся так: Сесія розпочнєть ся чолобитнею для монарха, для віска і фльоти і манифестацією за миром. Потім наступить прийняте обєх палат цісарем і отворенє сесії престольною промовою. Одісля правительство внесе проєкція, які мають бути поладжені на сесії. Сюди

належить передовсім бюджетова провізорія апробата розпорядків, виданих на основі §. 14-ого, і ухвала контингенту рекрута. Дальше внесе правительство проєкт про зміну регуляміну і про продовженє мандатів. Крім того буде внесений цілий ряд проєкцій в господарських справах.

Пропозиції правительства для польського кола. „Gazeta wiecorna“ в 25. с. м. подає про нові пропозиції правительства в справі відокремлення Галичини отсі відомости:

Правительство хоче перевести відокремленє Галичини й узглядити в широким розмірах польський проєкт, який має ухвалити кодо. Правительство готове зложити в сій справі заяву в формі, умовленій в кодом. Відокремленє наступить не в дорозі окройованя, тільки в дорозі парламентарній. Правительство предложить парламентови свій проєкт відокремлення Галичини і зажадає відсвати його до конституційної комісії для реченевого ухваленя. Аж коли б парламент не ухвалив проєкту, він увійшов би в жите есентуально позапаламентарною дорогою.

Про становище кола доносить той сам дивєнік з Відня під датою 24. с. м.: Парламентарна комісія ршила вечером предложити внесенє на повне коло. Предкладає вона уповажити президію кола до перегорів з правительством в справі відокремлення Галичини, відшкодовані і виплат за воєні чинитьби. Крім того має бути предложена колом резолюція в польській справі. Коли коло прийме сі проєкція, кризу треба вважати хвилево усуненою.

Українізація шкільництва на закордонній Україні.

Організованє української провінції.

Відень 24. цвітня 1917.

Українські школи в Києві.

Київське Товариство українських педагогів звернуло ся до Виконуючого Комітету з заявою, що воно в найближшій будуччині має намір відкрити у Києві наукові заведедя — висші, середні й низші з українською викладовою мовою. Товариство просить помощи йому по змозі в сій справі.

Українські шкільні справи.

„Товариство ширеня шкільної освіти на Україні“ вибрало комісію, котрій доручено перемінити школу ім. С. Грушевського в Києві на українську згідно з постановою київської міської ради з дня 11. марта.

Комісії сій доручено також зібрати матеріял для реорганізаціяї й інших низших і висших народних шкіл міста Києва на українські.

Для організації української гімназії вибрано директора і 4 членів організаційного Комітету.

Постановлено скликати на день 4. цвітня зїзд учителів і діячів народної просвіти й організувати українські курси для народних учителів київської губернії ше пізнійше 1. червня.

Дня 14. марта відбули ся збори Товариства українських педагогів.

Українська організаційна праця на провінції.

„Київ. Мысль“ з дня 27. марта повідомляє, що у провінційальній міста, місточка і села виїхали українські діячі для переведеня організаційної роботи.

„Наша рідна просвіта“.

„Київ. Мысль“ з дня 14/27 марта подає, що дня 14. марта відбули ся збори нового товариства п. н. „Наша рідна просвіта“.

Зїзд українських поступовців у Києві.

„Київ. Мысль“ з дня 13/26. марта повідомляє: Рада „Товариства Українських Посту-

повців“ скликає у Київ на 25. марта зїзд представників 33 об'єднаних в організації громад правобережної й лівобережної України, Чорноморя й Кубанщини.

Українське пресове бюро.

При „Українській Центральній Раді“ засновано пресове бюро, яке буде збирати всі відомости, що відносять ся до українського життя. Пресове бюро звернуло ся до всіх українських організацій з прошенєм повідомляти його про всі зібраня і достарчувати резолюції й інші відомости з українського життя під адресою: Педагогічний Музей, В Володимирська, Пресове бюро при Українській Центральній Раді.

Збори робітників-Українців.

„Київ. Мысль“ з дня 14/27 марта подає, що дня 14. марта відбуло ся зібранє робітників Українців державних робітень міністерства земліниць.

Організація студентів-Українців висших шкіл.

„Київ. Мысль“ з дн. 13/26. марта повідомляє:

Відновляють свою діяльність і приймають нових членів українські „Громади“ в їх висших наукових заведедх. Відбули ся два загальні зібраня усіх Українців студентів і курсисток київських висших шкіл (3 го і 5 го марта). Головна Українська Студ. Рада“ скликає незабаром треті збори для обговореня ріжких пекучих справ і готувать ся до видаваня свого органу п. з. „Вістник“.

Серед учеників-Українців київських середних шкіл.

„Київ. Мысль“ з дн. 14/27. марта повідомляє що ученики київських середних шкіл України завважили свою організацію, яка постановила видавати щомісячний журнал п. з. „Джерело“.

Одеські Українці в „Українській Центральній Раді“.

„Кієв. Мысль“ з дн. 13/26 марта доносить, що до Києва прибули представники українсько-го „Керуючого Комітету“ в Одесі і на засіданні „Укр. Центр. Ради“ вложили заяву, що українське громадянство міста Одеси з готовістю підтримує діяльність „Укр. Центр. Ради“ в Києві.

Українські зібрання в Німі.

„Кієв. Мысль“ з дн. 16/29 марта повідомляє:

Надзвичайне засідання членів „Товариства ширена шкільної освіти на Україні“ для вибору директора української гімназії відбудеться сьогодні в помешканню клубу „Родина“ в год. 7½ вечер.

Закладні збори Українців учеників середніх шкіл, призначені на 16. марта в 15-й аудиторії університету, перенесено до Педагогічного Музею на 4-у годину по пол. тогож дня.

Віче робітників і солдатів Українців у Києві.

„Кієв. Мысль“ з дн. 16/29. марта повідомляє:

Віче робітників і солдатів Українців відбудеться сьогодні в 6-й год. вечером у цирку Крутикова на Миколаївській вулиці.

Українська депутація у Петрограді.

„Новое Время“ з д. 12. (25.) марта повідомляє:

Сьогодні, 11. марта, прибула у Петроград депутація від київських і провінціальних організацій, яка на два дні відвідає міністра судоустрою А. Ф. Керенського і підіме виходи коло повороту з Сибіри засланих попереднім правительством усіх Українців-Галичан.

Записки проф. М. Грушевського мініструви судівництва А. Ф. Керенському в справі засланих Українців-Галичан.

„Русское Слово“ з д. 20. (23.) марта повідомляє:

Проф. М. Грушевський, який наслідком висилки з Києва перебуває у Москві, звернувся до А. Ф. Керенського з вимогою, в якій звертає увагу міністра на необхідність як найскоршого визволення багатьох тисяч Галичан України, які мучать ся на заслани і в тюрмах.

Вшановане проф. М. Грушевського.

„Кієв. Мысль“ з д. 13. (26) марта доносить, що місцеві українські організації обговорюють справу вшанованя проф. М. Грушевського, який вертає до Києва. До проф. М. Грушевського вислано з Києва багато телеграм.

Засідання „Української Центральної Ради“ й Головної Української Студентської Ради“.

У „Кієв. Мысли“ з д. 13. (26) марта читаємо:

Починаючи від понеділка (13. марта) засідання „Головної Української Студентської Ради“ будуть відбуватися в одній із кімнат Педагогічного Музею, який „Городовий Виконувачий Комітет“ передав до розпоряджності „Української Центр. Ради“.

„Найбільше в цій війні поражене.“

Берлін, 25. квітня 1917.

Бюро Вольфа доносить: У розпаленій зноиа битві під Арра дня 23. с. м. Англії потерпіли найбільше в цій війні поражене і найтяжчі втрати. На цій фронті 30 км. між Лен і Вікур лежать розкинені англійські лави, котрі пішли до наступу, скошені гранатами і кулями.

Агітація за миром.

На Волент і Поділю.

РОТЕРДАМ. (Ткб.) Домсять з Петрограду, що проза російським фронтом, особливо в Бесарабії, Володіні і Поділю широко розповсюджують ся агітаційна література за миром. Багато агітаторів, переважно в одностроях, ходять по селах, аби серед селян викликати настрої проти війни.

Президія української парламентарної репрезентації у президента міністрів і міністра заграничних справ.

ВІДЕНЬ (Ткб.) „Slavische Korrespondenz“ доносить: Президія української парламентарної репрезентації прийняв перед полуднем 25

с. м. президент міністрів гр. Клям Мартіна а вечером міністер заграничних справ гр. Черліні.

Українські політики в Росії до кн. Львова.

БЕРН (Ткб.) Українське пресове бюро подає до відомости: Група українських політиків вислала до президента міністрів кн. Львова телеграму, в якій сі заявляють, що стоять при жадано рівноуправленя суспільного, культурного і політичного з російським народом та просять о безпрозолочне увільнене галицьких Українців, яких заслано з припорученя К. генерал-губернатора Бобринського та домагають ся безпрозолочного уваненя гр. Бобринського.

Перед скликанєм парламенту.

Становище правительства.

ВІДЕНЬ (Ткб.) Правительство рішило вибрати для скликаня державної Ради день 30. мая і заняті її передовсім питанням поживи і господарки, що є в звязку з війною і иншими передовсім соціальними і державно-фінансовими питаннями та предложити план праці не тільки для зближачої сесії але також для дальшої діяльности державної Ради, а в межі часі порозуміти ся в тій мірі з партіями та рівночасно почати усувати політичну цензуру. Правительство надіється, що в часі найвисшого політичного напруженя та найсильнішого напруженя сил держави і народів найде в парламенті підперте своїх стремлень, щоби могли не тільки тепер утворити те, що є коментарем, але також і в будучности привернути основи для згідного співжиття народів Австрії. Правительство стоїть непохитно при шлях, які собі поставило, передовсім при розгляданю потреб держави і її адміністрації, управлінню янковим фінансом та при упорядкованю уживаня мови і зведеню відповідних адміністративних уряджень в край, о скільки вони є конечні. Правительство буде з цим натиском і безпосередно займатися сими справами.

Що відноситься до справ, які належать до державної Ради, порозуміть ся правительство з партіями і групами державної Ради що до основ їх дальшого розгляданя і в данім випадку предложити відповідні жаданя державній Раді. Що до справ, які відносять ся до порядку в Королівстві Чехії, то Найвисше письмо з дня 26. липня 1913 р. передидижує, що правительство в цілі забезпеченя основ свого порядку буде послугувати ся радою і співділяти нею витребованих і обізаних з тими справами мужів, щоби могли рішити цього видавати конечні зарядженя. Правительство як доси так і далі уважає таке заряджене конечністю, що не дасть ся оминуть, потребою нашого державного життя і буде поступати згідно з бажанем Найвисшого письма. Правительство буде стремити при ужитю цілої своєї поваги до здійсненя змісту Найвисшого письма з 4. падолиста 1917 р., що відноситься до королівства Галичини, а притім розумієть ся, буде старати ся досягнути зближеня обох народів, що замешкують край.

„Відповідь соціальній демократії“.

ВІДЕНЬ (Ткб.) Завіршний „Fremdenblatt“ оголосить наступну статью п. н. „Відповідь соціальній демократії“, якої основні гадки подаємо: Як відомо з днешників, австро-угорські і німецькі соціальні демократи ведуть бажанєм причинити ся до покінченя страшної світової війни, вібрани сі, щоби обговорити питане, чи в хорозі міжнародної соціалістичної конференції можна би відперти справу мира і приготувати дорогу до заключеня мира. В звязку з тою конференцією, що відбула ся в Берліні, німецька соціальна демократія заєриудат ся в „Internationale Korrespondenz“ до правительства з запитом, чи воно було би готове заявити офіційно, що реанімує з анексії, а в резолюції, яку ухвалено в Берліні за згодою представників Австрії і Угорщини, означено як найважчий обовязок партії спомукати правительство до євної реанімації в всякої агресивної політики. Заява в справі сєї точки, була би властиво злишна тому, що рішчі лави австро-угорського правительства містять у собі бажану відповідь. Коли загал бажав би почути не ву заяву, то можна йому сказати, що наша монархія не має рішучо ніяких агресивних планів супроти Росії, ані не думає розширювати свої області коштом Росії.

Зі сторони соціально-демократичної, як також і з кожної иншої сторони з певністю признаєть ся, що австро-угорське правительство висказало ся в тій справі в спосіб досім явний, саобідний і ясний. Заграничні не сміє бачити в тій становищі австро-угорського правительства ніякого злику повітря совісности. Се зрече чут вірально ствердять, тому що ворожа праця для викрилення вражінн наших мирових маніфестацій представляє суспільности в справі антагту, що се є доказом усмищеня іншої сили відпору. Коли широда, які з нами будуть співробітні таємні представлення, находити ся з зорвішім блуді. Ми все визнавали, що виставо війну в сесорні її, що так дого будемо в вести, аж досягнемо нашу діль, яка полягає на тім, що хочемо сотворити забезпеченє для нашого будучого ествованя.

В сильних переконувачих словах зазначує далі днешник, що ми є рішені не тільки перетривати, але, що також під оглядом війскової і економічної почуваємо себе сильними, щоби перенести боротьбу і перемогти ворога, які некинули нам сю боротьбу. Коли ми були готови зробити мирові пропозиції, то се стало ся тому, що ми хотіли залобити неперобітній ділі людий і зробити все, щоби охоронити людське житє, яке дальше ведене війни мусить нищити.

Агітація серед селян в Росії

АМСТЕРДАМ (Ткб.) „Times“ доносить з Петрограду: Після донесеня в Саратова селяти, що перебувають на відпустці, розказують серед селян велику агітацію і старують ся намовити їх до конфіскованя маєтків і прогнаня властителів, що по часті вже сталося. З юридичні недостачі верна на насів управліні є немислима.

Війна підводними суднами.

БЕРЛІН (Б. Волафа). Від останнього оголошеня успіхів підводних суден д. 19. жовтня надійшли по день 24. с. м. донесеня про затопленє 143.000 регстрових тон вантажних неприятельських і неутраліних кораблів в Кашалі, на Атлантийським океані і на Північній морі.

Найбільшому Громадянському Галицької Ради!

Складки на портрет ІВАНА ФРАНКА треба посилати на книжочку шпанд. Красного Союзу Кредитного у Львові ч. 4.000.

Проти посягання варшавської Державної Ради на українські землі.

Львів, 25. квітня 1917.

Народний Комітет на засіданю 23. с. м. ухвалив оголосити отсю заяву:

Народний Комітет протестує як найрешчіше проти змісту відозви польської Державної Ради в Варшаві з 16. с. м. до тимчасового російського правительства, котрому ся Рада як умова доброго сусідського пожитя польської держави з Росією ставить своє змаганє до придученя до польської держави етнографічних областей, що лежать між етнографічною Польщею і Росією, які давніше входили в склад польської держави, — аважаючи таке допанє польської Державної Ради за зваж на національно-політичну самостійність неволемих народів бушної польської держави, жертовних Українців.

Народний Комітет пачує перед цією сїтотем сїя-завойовницький характер політики польської Державної Ради, яка, позичивши до життя волею монархії Австро-Угорщини і Німеччини для наданя правно державних форм юридично-етнографічній польській області, заволоданим в від російського-законних, не повітаними ще сїх форм в житє, виступає з анекційними злітками супроти инших народів, як Українців, Білорусинів і Литовців і бажє їх шагнути польське панованє.

Народний Комітет, аважаючи, що тільки самі російські Українці мають право рішати про свою державно-політичну будучність, заявляє, що зі своєю боку доложити всіх виходів до поборюваня польських анекційних зліток, і бачити примір беззглядного виденя українства в теперішній Холмщині, буде старати ся недопустити до сего, щоби яка небудь частина української землі ввійшла в склад будучої польської держави.

Секретаріат У. П. Р. вписав нам отсю комунікацію: Парламентарна комісія Української Парламентарної Репрезентації на засіданю 21. с. м.

